

Tündérmesék a Céh Galériában

Koday László: Almát szednek

A 45 éves, Monorierdőn élő Koday László kamasz fejjel szegődött el a Ganz-Mávagba segédmunkásnak, később művezető, majd üzemvezető lett. „32 év egy helyben eltöltött munkaviszony után 1990-ben a szellemi szabadfoglalkozást választotta.” Mióta a maga ura lett, 50 képet megfest havonta. Fiatalabb korában

foglalkozott versírással, prózával, de amikor nem jutott rá elég ideje, akkor is a festészetet tartotta igazi hivatásának. Különösen Van Gogh, Gauguin és Csontváry voltak rá nagy hatással. Képeit dr. Bányászky Pál: A kecskeméti magyar naív művészek című könyvében „festői eszközökkel kifejezett tündérmeséknek” nevezte.

Koday László – kiállítása Szentendrén, a Céh Galériában tekinthető meg – magát „poszt” naív festőművésznek tartja. Elmondása szerint abban különbözik az ösztönös naív művészekétől, hogy bár ő is autodidakta, tudatosan vállalja ezt a kifejezési formát.

K. P.

Könnyed életöröm

Damó István grafikáiról

Amíg a szokványos olajfestmények esetében viszonylag könnyű műbírálat címen alkalmi olvasatot átnyújtani, grafikák esetében ez jóval nehezebb feladat.

Sokszor célszerűbb elkerülni a megnyitó ünnepélyességét, hogy utána magányosan szembesüljünk a látvánnyal – mindegy, mi az –, röviden szólva pontosan olyan átlagemberként, akit éppen besodort valami az alkotások elé, egy rövidebb-hosszabb sétára a kiállítóterembe. Annnyit ilyenkor viszont illik előrebecsülni, hogy nem műtész, kiváltképp avatott tollú szakmabeli előre megfontolt véleményét, világítótorony élességű eligazítását olvassák most.

Itt van mindjárt a nagykőrösi Arany János Művelődési Központban Damó István kiállítása. A származási, élettrajzi adatok legfeljebb térben és időben igazítanak el: a középkori grafikusművész Erdélyben látta meg a napvilágot, most magyar állampolgár, a Nagykőrösön is volt már a kilencvenes évek elején kiállítása. A mostanira legutóbbi korszaka, 1997 és 1998 darabjait hozta el.

Lényegében két nagy sorozatról van szó: az egyik a nagykőrösi kötődésű, József Attila-díjas Zalán Tibor költő Mese a lét adta játékról című darabjához, a másik a cseh Milan Kundera A lét elviselhetetlen könnyedsége című regényéhez kapcsolódik.

Akármielyiket nézzük is, a grafikus értelmű – és játszik. Meg-megáll egy általa fontosabbnak ítélt momentumnál, s játékosan belefeledkezve rajzol valamit, szerintem egyébként éppen azt, ami abban a pillanatban eszébe jut. Egy idő után újra kezébe veszi a verset, regényt stb., újra előtte az árkus papír, hát újra indulhat a ceruza, kitörhet egy újabb (rajz) gondolat a rejtekből. És ezek a rajzcskák könyvedek. Újabb és újabb részletek világosodnak meg, telnek meg tartalommal, s végül persze alkotnak sorozatot. Mindegyik hasonlít a másikra, eltérőszíntetel nélkül Damó-mű mindahány, mégsem lehetne egybezsúfolni a tucatnyi grafikát.

Egyébként az is fontos tudnivaló, hogy az ilyesféle elvont grafikákra kétféle ember kapható. Először is a gyermek, aki nem tudja, mi a nehéz, mi a könnyű, csak rajzol, csak elképzeli valamit a papírra, s jól érzi magát mindeközben. Másodjára pedig az a grafikusművész, aki már túl esett az avantgárd bolondozáson, a polgárpukkasztó, hatásosnak szánt, de ennél sokszor többet nem nyújtó kísérletezésen. Ura ceruzájának, mestere a formának, s végre visszatérve önmagához, ott harmóniára lelt. Nos, Damó István grafikái pontosan ilyen életörömről, felszabadult tudásról tesznek tanúbizonyságot, némi hedonikus örömekre is utalva.

B. O.

Pándiak a színpadon

A másfél ezernél alig többen lévő pándiak harmada ült be a művelődési házba, hogy megnézze „Az elvarázsolt testvérek” című, háromfelvonásos mesejátékot, a helyi általános iskola ballagó nyolcadikosainak előadását.

A falusi iskolaudvaron álló hősök szobránál évtizedeken át rendszeresek voltak a szabadtéri színelőadások. Az első időszakban tanítók, fiatalok és gyerekek közösen játszottak, főként népszínműveket, meséket, hazafias tartalmú darabokat. A Néma leventét például még a fővárosban lakó „pesti pándiaknak” is többször bemutatták. A '70-es években rövid időre megszűnt a hagyomány. Az évtized végétől azonban újraéledt, s megszokottá vált, hogy a mindenkori nyolcadikos osztályok az időközben felépült új művelődési házban színdarabokkal vesznek búcsút az alma matertől. Így – tartják a pándiak – nekik is jut valamennyi a kultúrából. Merthogy itt mindig ritkán lehetett igazi színészeket látni, ma naposság meg erre esély sincs. A kisebb tájoló szintársulatok legalább százezer forintot – a rangosabbak kétszer ennyit – kérnek egy előadásért. Ezt nem tudja megfizetni a vidéki néző, állami – önkormányzati – támogatás sincs. Ugyanakkor az amatőrök élvezik a szereplést, az alacsony belépőt pedig a családtagok, rokonok, szomszédok szívesen megfizetik. Sőt ők készítik a díszletet, szerzik be a ruhákat, s előadásukor büfét működtetnek. A bevételből pedig – kevés kiegészítéssel – elkészíthető a ballagási tábló, s jut még egy utolsó, laza osztálykirándulásra is.

– Tavaly egy hétre Csillebércre vittem a gyerekeket – mondja Topor István történelem–magyar szakos tanár, a pándi amatőr színi társaság lelke, aki korábban A Tüvé tevők, Indul a bakterház és a Búsképű lovag című előadásokat rendezte meg. Unszolására három évvel ezelőtt a teljes pándi tantestület a deszkákra lépett, s többször kirobbanó sikerrel játszotta el Moliere Képzelt betegét. Topor István annyira belejött a színjátszásba, hogy a pándi nyolcadikosok ballagási szokását Nagykátán is kezdte meghonosítani, amikor átmeneti időben ott tanított. Lánya az Új Színházban tanulja tovább a színészetet, ő maga pedig éppen egyéves drámapedagógiai tanfolyamon gyarapítja színházrendezői ismereteit.

Persze a pándi gyerekek többsége még nem akar feltétlenül színi pályára lépni, miként a tanárok sem lesznek profi rendezők. Nyolcadikos osztályának búcsú-fellépéséből azonban mindegyik pándi pedagógus presztízs kérdést csinál. Az idei ballagók osztályfőnöke, Gáspár Tamás például technikát és kémiát tanít, a helyi kertbarátok vezetője. Azaz nem kifejezetten a színházrendezés a hobbi, ugyanakkor örömmel csinálja ezt a műfajt is. A mostani ballagó osztály már a hatodik, amióta Pándon tanít, s ő egy kivétellel mindegyikkel mutatott be színdarabot.

Tóth Ferenc

Már nem a padban ülnek Tökölön

Csak az iskolából ballagtak el

A tököli Fiatalokorúak Búntetés-végrehajtó Intézetének iskolájában tavaly ősszel 263 tanuló kezdte el az 1997/98-as tanévet, egyesek az első osztályt, a többség a IV. általános elvégzése után félbehagyott tanulmányait folytatta. Nekik szólt hétfő délelőtti a tanévzárás jelző utolsó kicsengetés, közülük pedig leginkább annak a tizenötnek, akik elballagtak a nyolcadik osztályból. A végzetek közt van „könnyű és nehéz” fiú egyaránt, ám ezt csak a személyi lapjuk őrzi, küllemben és a megatartottságot tekintve egyformák voltak, amint elvonultak az őket ünneplők sorfala közt.

A köszöntőt ez alkalommal is Frank Tibor ezredes, az intézet parancsnoka intézte hozzájuk, kiemelte nemcsak a tanulók szorgalmát, de tanáraik türelmes munkáját is, amivel a nehezen kezelhető, félalafabéta fiúkat rászoktatták a tanulásra. Frank ezredes elmondta, sajnálatos módon egyre több az olyan fiatal, aki nem végzi el az általános iskolát, következésképp nem tanul szakmát sem. Évente négy-hat, olykor tíz olyan személy kerül be az intézetbe, aki nem tud írni-olvasni. Az idén végzetek közt volt egy fiú, aki jóval a tanévzárás előtt szabadult, s akiről azt hitték, nem jön el vizsgázni, nem vesz részt a ballagáson. Visszajött, levizsgázott, s társaival együtt vette át a bizonyítványt.

Ugyancsak hétfőn kapta meg 13 elítelt a szobafestő-mázoló szakmunkás-bizonyítványt, jövőre pedig 20-an végznek a kerékpár-, illetve motorkerékpár-szerelő szakiskolában.

– Ha kikerülnek, könnyebben illeszkednek be a szabad életbe, mert van szakmájuk – szögezte le a börtönparancsnok. A kicsengetési ünnepséget az elítéltek 120 tagú kultur- és sportközösségének közös műsora színesítette, amelyen a végzősökhöz kívül valamennyi elítelt részt vehetett.

Matula Gy. Oszkár

Érd, a földrajz fővárosa

Ösztönzően mostoha körülmények

Nagyvárosnak kicsi, kisvárosnak nagy, a magyar földrajztudomány fővárosának azonban éppen megfelelő. Érdet dr. Kubassek János vezetésével kis csapat dolgozik azon, hogy a Magyar Földrajzi Múzeumban megőrizze a hazai kutatók, felfedezők emléket. A városi intézmény tizenötödik születésnapját ünnepli.

Teleki Pál 1911-ben vetette föl először, hogy a Földrajzi Múzeumot kellené építeni Magyarországon. Pedig akkor még jó néhány magyar felfedező el sem indult, köztük Baktay Ervin vagy Az angol beteg című filmből ismert Almásy László sem. Ha akkor megépül a múzeum, a leghíresebb magyar hátizsákos turista, Balázs Dénes sem szerepelhetett volna benne, pedig jó néhány évtizeddel később ő volt az, aki létrehozta a magyar földrajztudósok, utazók emlékhelyét.

Balázs Dénes volt az első megszálott az érdi múzeum körül. A magyar geográfia, karszt kutatás és természetföldrajz sokat köszönhet ennek az embernek, aki magánérőből a világ százharminc országát járta be, és ott hatalmas anyagot gyűjtött össze. 1978-ban ezt a néprajzi gyűjteményt ajánlotta fel, és még teljes megtakarított pénzt, százezer forintot a létesítendő múzeum javára.

Négy év múlva talált csak helyet a múzeumnak. Mőgor Béla, Érd akkori tanácselnöke a régi városháza épületét ajánlotta fel a célra, és tizenöt évvel ezelőtt meg is nyílt az első állandó kiállítás.

A Magyar Földrajzi Múzeum első igazgatója Kubassek János lett. Már harmadéves egyetemista korában részt vett a szervezésben, és 25 évesen az ország legfiatalabb múzeumigazgatója volt. A városban azóta is a múzeum megszálottjaként ismerik.

A múzeumot eleinte Magyar Földrajzi Gyűjteménynek hívták, és csak a második kiállítás megnyitásával nyerte el a múzeum elnevezést. Ezt a tálratot a Kárpát-medence megismerését segítő kutatóknak, tudósoknak szentelték. Anonymustól Bél Mátyáson, a vármegyék leíróján, Kitaibel Pálon, a magyar flóra felfedezőjén és Cholnoky Jenőn, a népszerű ismeretterjesztőn át a sósúti Ta-

kács József térképészig számos geográfus munkájával, felfedezésével ismerkedhetünk meg. A múzeum külön érdekessége a glóbuszok szobája, ahol egy múlt századi angol motoros földgömböt is találhatunk, és egy óriástérképen kivilágíthatjuk a magyar világtutatók útvonalát. A múzeum legérdekesebb termei éppen ezeket az utazókat mutatja be. Juliánus barát, Jelky András, a Madagaszkárt felkutató Benyovszky Móric, Kőrösi Csoma Sándor, Zichy Jenő, aki Szibérián át jutott el Kínába, Déchy Mór, a Kaukázus első hódítója, mind eredeti anyaggal szerepel a tálratokon. A múzeum még a hollywoodi film keltette Almásy-kultusz előtt hódolt a szaharai kutató emlékének.

A múzeum azonban nemcsak vitrineket és érdekes látnivalókat jelent. Kubassek János és csapata az évek során földrajztudományi bázissá fejlesztették az intézményt. Itt készült a Magyar utazók lexikona, a Földrajzi Múzeumi Tanulmányok nevű szakkiadványból már a 14. jelenik meg. A Kovács Sándor vezette szakkönyvtárba földrajzhallgatók járnak, hogy szemináriumi dolgozatokhoz, szakdolgozatokhoz gyűjtsenek anyagot.

Habár a múzeum anyagilag is Érdhez kötődik, a városban kevesen tudják, milyen kincseket őriz a leromlott állagú épület. A Magyar Földrajzi Múzeum sorsa kizárólag az érdi önkormányzatot múlik, hiszen senki más nem támogatja az intézményt. Kubassek János szerint ugyan a múzeum nemcsak összegyűjt, hanem kisugároz, azaz a városi iskolák körében népszerűvé teszi a földrajzot, és elismerté a magyar utazókat, az tény, hogy a vendégkönyvben igen kevés az érdi bejegyzés. Áruklódó, hogy a tavalyi személyi jövedelemadó felajánlható egy százalékából mindössze 77 ezer forintot sikerült összeszedni a hazai földrajz egyetlen múzeumának. Átvitt értelemben talán rájuk is vonatkozik az, amit az igazgató a magyar világtutatókról mond: azért értek el hihetetlen eredményeket, azért tudtak eljutni a legelavultabb helyekre, mert irthon is hozzá voltak szokva a mostoha körülményekhez.

M. H. T.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY

Gödöllő Város Önkormányzata árverést hirdet az alábbi

ingatlan

tulajdonjogának megszerzésére.

Az árverés helye: GÖDÖLLŐ VÁROSHÁZA

Szabadság tér 7. II. emelet 229. sz. helyiség

Az árverés ideje: 1998. július 9. 14 óra

Az ingatlan ismertetése:

Bethlen Gábor utca 67. szám alatt

(Bethlen G. és Szőlő utca sarok) található

1522 helyrajzi számú,

317 m² nagyságú,

lakóterületen belüli intézményterületként beépíthető ingatlan.

Kikiáltási ár: 5000 Ft/m²

AZ ÁRVERÉSRE JELENTKEZÉS FELTÉTELE

Bánatpénz címén a kikiáltási ár 20%-ának megfelelő összeg befizetése a Vagyongazdálkodási Iroda által biztosított csekken és a befizetés megtörténtének igazolása a jelentkezési határidőben.

Az árverésen történő részvételre 1998. július 8-án

16 óráig lehet jelentkezni a Gödöllő Polgármesteri

Hivatal Vagyongazdálkodási Irodáján

(Városháza II. emelet 232. sz. helyiség).

Az érdeklődők részére részletes tájékoztatást ad

Tolnai Katalin (Városháza II. emelet 232. sz. helyiség).

Telefon: 28/420-411/148 Telefax: 28/410-186